

2023-01-11

Tos 9684/2023

Till
Kopia: Till

Remissvar från Örebro kommun gällande Naturvårdsverkets skrivelse Åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall

Örebro kommun har sett över remiss gällande Naturvårdsverkets skrivelse för åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall. Remissvar från Örebro kommun har arbetats fram inom avfallsverksamheten.

Svar och synpunkter utgår från situation och hantering i kommunen idag och hur remissen skulle kunna påverka eller förändra situationen.

Sammanfattande bedömning är att skrivelsen driver mot ökad återvinning och att Örebro överlag är positiva till förslagen.

Det är dock av vikt att alla åtgärder utförs parallellt och att inte enstaka krav på endast kommunen genomförs. Kommunens ökade insamlingskrav ger inte effekt om inte marknaden som sätter ut produkter designar dessa så att de faktiskt kan återvinnas samt att det samtidigt växer fram återvinningsanläggningar.

På samma sätt som kommunen tagit över ansvaret för insamling av förpackningar med att insamlingen finansieras av producenter bör mer producentansvar utredas för att finansiera kommunernas insamlingsarbete även för nya fraktioner som får utsorteringskrav. Annars riskerar kommunerna bekosta allt för mycket av materialåtervinningen via taxekollektivet vilket inte överensstämmer med principen att förorenaren ska betala – PPP - Polluter Pays Principle.

Ett förslag som inte stöds med nuvarande formulering är förslaget om krav på att brännbart avfall sorteras ut i dels brännbart avfall som är lämpligt att förbereda för återanvändning eller materialåtervinnas, dels övrigt brännbart avfall. Förslaget är i nuvarande formulering för öppet och lämnar allt för mycket till tolkning och riskerar driva upp taxekostnader om det inte samtidigt görs en rad andra åtgärder. Ytterligare förklaring finns under specifikt svar nedan

2023-01-11

Tos 9684/2023

Nedan redogörs synpunkter gällande respektive förslag.

Förslag: Krav på ökad utsortering och separat insamling av papper, plast, metall och glas

Naturvårdsverkets förslag:

Avfall som består av papper, plast, metall och glas ska sorteras ut och samlas in separat. Förslaget omfattar såväl kommunalt som icke-kommunalt avfall.

Förslaget innebär ett förtydligande av de krav som ställs i avfallsdirektivets artikel 11.1 om separat insamling av dessa avfallsslag.

Kraven föreslås införas i två nya bestämmelser, i 3 kap. 12 d § och 12 e § avfallsförordningen. Naturvårdsverket föreslås bli bemyndigade att meddela föreskrifter om undantag och tillsynsmyndigheterna föreslås få dispensrätt i det enskilda fallet. Bestämmelserna om undantag och dispens föreslås införas i 3 kap. 13 § respektive 15 c §.

SVAR: Örebro kommun stödjer förslaget men betonar att om det genomförs så måste även Naturvårdsverket ha bemyndigande att föreskriva undantag från kravet på separat insamling om det inte anses genomförbart eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna, enligt de villkor som finns i 3 kap. 16 § avfallsförordningen. Det innebär att det finns möjlighet att minska konsekvenserna för de kommuner där det saknas förutsättningar för separat insamling. Kommunen ska inte behöva öka utsortering av olika fraktioner om det inte samtidigt finns utbyggd återvinningsindustri som kan ta emot fraktionerna till rimliga priser. Annars riskerar åtgärden att kraftigt driva upp den kommunala avfallstaxan som inte är proportionellt mot mängden utsorterat material.

Det är mycket viktigt att samtidigt utreda fortsatt mer producentansvar samt att införa detta för fler produkter som sätts på marknad och på detta sätt finansiera kommunernas ökade insamlingsansvar. På detta sätt trycks kostnaden för återvinning av material tillbaka på producenter enligt principen att förorenaren betalar. (Polluter Pays Principle)

2023-01-11

Tos 9684/2023

Förslag: Krav på att befintliga bestämmelser som reglerar returpapper i avfallsförordningen upphävs**Naturvårdsverkets förslag:**

Befintliga bestämmelser som reglerar returpapper i avfallsförordningen ska upphävas.

Om ett utsorterings- och insamlingskrav för pappersavfall införs ser Naturvårdsverket inte att det finns anledning att särreglera just returpapper, eftersom det förväntas leda till merkostnader.

Förslaget innebär att definitionerna för tidningar, tidningspapper och returpapper tas bort. Det innebär även att kravet på att kommunen ska tillhandahålla ett system med lättillgängliga insamlingsplatser och kravet på att sortera ut returpapper upphävs. Även målet för materialåtervinning av returpapper samt kravet på att en kommunal avfallsplan ska innehålla ett särskilt avsnitt om returpapper upphävs.

1 kap. 10 §, 3 kap. 2 och 3 §, 4 kap. 7a, 7b och 7c samt 9 kap. 5 § i avfallsförordningen föreslås tas bort.

SVAR: Örebro kommun stödjer förslaget.

Förslag: Krav på att brännbart avfall sorteras ut i dels brännbart avfall som är lämpligt att förbereda för återanvändning eller materialåtervinnas, dels övrigt brännbart avfall**Naturvårdsverkets förslag:**

Brännbart avfall ska sorteras ut i dels brännbart avfall som är lämpligt att förbereda för återanvändning eller materialåtervinna, dels övrigt brännbart avfall.

Brännbart avfall som är lämpligt att förbereda för återanvändning eller materialåtervinna ska samlas in separat och på ett sådant sätt att förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning är möjlig, vilket i praktiken innebär att det kan behöva sorteras och samlas in i flera underfraktioner. Förslaget omfattar såväl kommunalt som icke-kommunalt avfall

Förslaget föreslås införas dels i 3 kap. 12 §, dels i en ny 12 c § i avfallsförordningen.

SVAR: Örebro kommun stödjer inte förslaget så som det är skrivet och det bör inte införas utan att först utvecklas ytterligare. Förslaget bör inte införas enligt den övergripande formuleringen. Istället bör krav på fraktion för fraktion lagstiftas varefter det utretts klart vilka specifika fraktioner det ska röra samt hur det ska finansieras, jämför tex. med förslaget att utreda producentansvar för möbler respektive madrasser, samt att det parallellt har säkerställts att det finns en återvinningsindustri som kan omhänderta det som samlats in separat till ett skäligt behandlingspris. Görs inte åtgärderna parallellt löper kommunerna hög risk att höja

2023-01-11

Tos 9684/2023

avfallstaxan (kommuninnevånarna tar kostnad och ansvar) utan att det samtidigt blir en positiv effekt på faktisk materialåtervinning.

Förslag: Krav på att kommunerna informerar hushåll och verksamheter om hur avfall under kommunalt ansvar ska hanteras

Naturvårdsverkets förslag:

Kommunerna ska informera hushåll och verksamheter om hur avfall under kommunalt ansvar ska hanteras.

Informationskravet omfattar att årligen ta fram lättillgänglig information om avfall som kommunen ansvarar för att transportera bort och behandla.

Informationen ska omfatta hur avfallet ska sorteras och var det ska lämnas.

Kommunerna ska också informera om hur avfall kan förebyggas och hur hushåll och verksamheter kan bidra till ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning, samt de insamlingsresultat som utsorteringen gett.

Bestämmelsen föreslås införas i 7 kap. 16 § avfallsförordningen.

SVAR: Örebro ställer sig bakom förslaget. Redan i dagsläget har kommunen ett mycket långt gående ansvar för avfallsinformation till samhället och Örebro kommun bedömer att informationsarbetet inom kommunen behöver utvecklas mer för att öka återvinningen och avfallsförebyggande åtgärder och därmed minska restavfallet. Dock behöver finansiering av informationsinsatserna utredas så som naturvårdsverket föreslagit i skrivelsen. Jämför t. ex. med den riktade ersättningen för kommunens informationsarbete vid övertagande av ansvaret för förpackningsinsamlingen

2023-01-11

Tos 9684/2023

Förslag: Producentansvar för möbler respektive madrasser behöver utredas**Naturvårdsverkets bedömning:**

Förutsättningarna för ett producentansvar för möbler och ett producentansvar för madrasser behöver utredas av regeringen.

Att utreda och utforma ett producentansvar är komplext och kräver ett helhetsgrepp. Det kopplar till gällande och kommande lagstiftning, inte minst till EU:s nya produktlagstiftning (ESPR). Utformningen kräver också kunskap om och insikt i de aktuella värdekedjornas olika delar från produktion och konsumtion till avfallshantering inklusive uppdaterad forskning och teknisk utveckling. Därutöver behöver en utredning genomföras i dialog med andra medlemsstater inom EU och i dialog med näringsliv, branschorganisationer och andra berörda aktörer nationellt.

SVAR: Örebro kommun ställer sig bakom förslaget som vi bedömer driver vidare mot PPP – d.v.s. att förorenaren ska betala. Aktören som sätter en produkt på marknaden ska även tillse att finansiering för återvinning finns.

Förslag: Datainsamlingen av uppgifter om avfall från verksamheter behöver förbättras**Naturvårdsverkets bedömning:**

Det finns behov av en bredare utredning om hur datainsamlingen av uppgifter om avfall som samlas in från verksamheter kan förbättras, inklusive genomförande av nationella plockanalyser på blandat avfall.

Det behöver vara tydligt utpekad vem som ansvarar för att sammanställa och lämna uppgifter och vilka uppgifter som avses. Vidare behöver det också utredas hur dessa uppgifter ska samlas in på ett praktiskt genomförbart sätt.

Om utredningar resulterar i ett genomförande där IT-system för att samla in uppgifter ska utvecklas, behövs tillräcklig finansiering för ett sådant genomförande. Ett genomförande innebär också att ta fram författningsändringar. Nationella plockanalyser är omfattande och kostsamma och det behövs finansiering för att de ska kunna genomföras. Även detta kan innebära att författningsändringar behöver göras.

SVAR: Örebro kommun ställer sig bakom förslaget

2023-01-11

Tos 9684/2023

Förslag: Efterfrågan på återvunnet material behöver stimuleras**Naturvårdsverkets bedömning:**

Det finns ett behov av att utreda vilka ekonomiska styrmedel som är lämpliga för att öka efterfrågan på återvunnet material i syfte att öka materialåtervinningen.

Graden av förberedelse för återanvändning och materialåtervinning varierar kraftigt mellan olika materialslag och kopplar till materialets värde. Efterfrågan på återvunnet material behöver stimuleras och det behöver undersökas vilka ekonomiska styrmedel som kan vara lämpliga för att öka efterfrågan.

SVAR: Örebro kommun ställer sig bakom förslaget. Kommunen har redan i dagsläget flera fraktioner som sorteras ut separat som i vissa fall saknar en bra återvinningsmöjlighet. Detta blir även mycket tydligt med det kommande kravet på separat insamling av textil där kommunen ser stor risk att textil samlas in separat men ändå inte kan styras till återvinning utan i stället tvingas styras till energiåtervinning.

Ett annat talande exempel är plast där mer plast samlas in för återvinning än vad som faktiskt kan återvinnas och delflöden av den separat insamlade plasten går till energiåtervinning.

Förslag: Förutsättningarna för reparation, återtillverkning och återbruk behöver förbättras**Naturvårdsverkets bedömning:**

Det behöver utredas vilka ekonomiska styrmedel som kan vara lämpliga för att förbättra förutsättningarna för reparation, återtillverkning och återbruk.

Det kan handla om att underlätta för frivilliga återtagssystem, RUT-avdrag för förlängd livslängd för fler produkter än IT-utrustning och vitvaror samt finansiellt stöd eller skattereduktion för bland annat återtillverkning.

SVAR: Örebro kommun stödjer förslaget

2023-01-11

Tos 9684/2023

Förslag: Kommunerna behöver stöd från nationell och regional nivå**Naturvårdsverkets bedömning:**

Ett ökat stöd till kommunerna från nationell och regional nivå behöver utredas.

Dessutom finns det behov av ökat regionalt samarbete avseende avfallsplanering. Det kan vidare övervägas om ansvaret för viss avfallsplanering ska läggas på regional nivå och exempelvis inkluderas i länsstyrelsens åtaganden.

Eftersom ett ökat informationskrav leder till ökade kostnader för kommunerna kan det övervägas att kommunen ska kunna få ett statligt ekonomiskt stöd för informationsinsatser. Möjligheten till statligt ekonomiskt stöd för införande av separat insamling i kommuner med få invånare kan också övervägas, enligt Naturvårdsverkets bedömning.

SVAR: Örebro kommun Stödjer förslaget om mer regional samordning då detta saknats historiskt. Starkare regional samordning kan vara grunden för ökad förståelse mellan stat och kommuner och tydligare visa behovet av att marknaden som sätter ut avfall behöver samverka mer med kommunerna som samlar in avfallet samt industrin som återvinner. Om de cirkulära systemen ska kunna utvecklas krävs en ökad samverkan i hela produktions- och återvinningskedjan för att lyckas. Idag saknas det till viss del. Plattform och arena för dialogen kan skapas i de regionala samarbetena. Detta kan även fungera som plattform för att gemensamt lösa kommande lagstiftningen.

Åtgärden sammanfaller med att det krävs ökat tempo och ökat lagtryck att inför de åtgärder som beskrivs i bilaga 1 ”kommande åtgärder”. Exempel på åtgärder som behöver öka i tempo är nationella åtgärden ”kommittén för ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi” samt EU- kommissionens förslag till förordning om ekodesign för hållbara produkter. Det behövs ett ökat tryck för att producenter inte ska sätta ut produkter som inte redan i designtillfället tagit hänsyn till för hur det ska samlas in och sedan kunna återanvändas eller återvinnas. Idag tar kommunerna för stor del av kostnaden för att försöka samla in och återvinna material som tekniskt sett inte går att återvinna.

Konsekvenser för Örebro kommun om förslaget går genom.

Om förslaget går genom så kommer kommunen att behöva utöka den kommunaltekniska avfallsservicen för att klara av åtgärderna. Åtgärder som bland annat kommer att krävas är utökning av resurser för kommunikation, ökat ytbehov och infrastruktur på återvinningscentralerna och behandlingsanläggningen för att klara av separat insamling av allt fler fraktioner. Detta är kostnadsdrivande och kommer att driva avfallstaxan uppåt. För att minimera risken för ökad avfallstaxa behöver alla förslagen drivas parallellt.

2023-01-11

Tos 9684/2023

Örebro gör samtidigt bedömningen att materialåtervinningen ges bättre förutsättningar att öka inom kommunen om åtgärderna genomförs.

Handläggande

Viktoria Wing, Ola Eklöf, Jörgen Lundblad Örebro kommun, Teknik och serviceförvaltningen, avfallsverksamheten.